

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI O'QITISHDA DAVLAT
RAMZLARINING O'RNI VA AHAMIYATI****Jo'rayeva Umidaxon Mashrabjonovna****Namangan viloyati Norin tumani 14-umumiy o'rta ta'lim maktabi****Boshlang'ich sinf o'qituvchisi****Telefon: +998 93 146 98 88****<https://doi.org/10.5281/zenodo.17605923>**

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitish jarayonida davlat ramzlarining – O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'i, gerbi va madhiyasining – ahamiyati yoritilgan. Maqolada ramzlarning o'quvchilarda milliy g'urur, fuqarolik ongini shakllantirishdagi o'rni, ularni o'qitish metodikasi, dars jarayonida qo'llashning samarali shakllari hamda o'quvchilarda vatanparvarlik va g'urur tuyg'usini rivojlantirishga doir aniq misollar keltirilgan.

Kalit so'zlar: davlat ramzlari, boshlang'ich ta'lim, vatanparvarlik, fuqarolik tarbiyasi, bayroq, gerb, madhiyamiz, metodika, pedagogik yondashuv.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng milliy qadriyatlarimiz, urf-odatlarimiz, tilimiz va ramzlarimiz jamiyat hayotining eng muhim unsurlariga aylandi. Har bir davlat o'zining bayrog'i, gerbi va madhiyasi orqali milliy o'zligini, tarixini va xalqining g'ururini ifoda etadi.

Boshlang'ich ta'lim – bu bola shaxsining ilk bosqichda shakllanish davridir. Shu sababli o'quvchilarni aynan shu davrda Vatanga muhabbat, milliy qadriyatlarga hurmat va g'urur ruhida tarbiyalash nihoyatda muhimdir. Davlat ramzlarini o'qitish – bu jarayonning ajralmas qismi bo'lib, o'quvchi ongiga “Men – o'zbekman”, “Bu – mening Vatanim” degan tuyg'ularni singdiradi.

1. Davlat ramzlarining ma'naviy va tarbiyaviy ahamiyati. Davlat ramzlari xalqning tarixiy, siyosiy, madaniy hayotini mujassam etuvchi muqaddas belgilar sanaladi. Ular nafaqat rasmiy atribut, balki xalq qalbining ifodasidir. Boshlang'ich ta'limda ramzlarni o'rganish orqali bola quyidagi fazilatlarni o'zida shakllantira oladi:

- Vatanga muhabbat – o'z yurtining ramzlarini tanib, ularni qadrlash orqali.
- Fuqarolik mas'uliyati – davlat timsollariga hurmat orqali ijtimoiy javobgarlikni his qilish.
- G'urur va sadoqat – millatning bir qismi ekanligini anglash orqali.

Masalan, 1-sinf o'quvchisi sinfda osilgan bayroqni ko'rib “Bu mening bayrog'im!” deb faxrlanishi, dars boshida madhiyani tinglab jiddiy turishi – bu o'z-o'zidan shakllanayotgan vatanparvarlik tarbiyasining amaliy ko'rinishidir.

Davlat ramzlarining har biri ma'naviy mazmun jihatidan chuqurdir:

Bayroq – erkinlik, tinchlik va yangilanish ramzi. Undagi ko'k rang osmon va sadoqat, oq rang tinchlik va poklik, yashil rang esa tabiat va hayot ramzidir.

Gerb – xalqimizning tarixiy ildizlari, mehnatkashligi, tabiat boyliklari timsoli.

Madhiyamiz – milliy ruhni uyg'otuvchi, xalq birligini ifodalovchi musiqiy ramz.

Shu boisdan o'qituvchi o'quvchilarga bu ramzlarning har birini faqat yodlatish emas, balki ularning mazmun-mohiyatini his qilishga o'rgatishi kerak.

2. *Boshlang'ich sinfda davlat ramzlarini o'qitish metodikasi.* Boshlang'ich sinf o'quvchilari ko'proq tasvirli, emotsional idrok orqali o'rganadilar. Shu sababli davlat ramzlarini o'rgatishda ko'rgazmali, interfaol, o'yinli, ijodiy metodlardan foydalanish tavsiya etiladi.

2.1. *Ko'rgazmalilik metodi.* O'qituvchi sinfda bayroq, gerb, madhiyaning rasmlarini joylashtirib, har birining elementlarini batafsil tushuntiradi. Masalan, "Ko'k rang osmonimizdek musaffolikni bildiradi", "Humo qushi – baxt va ozodlik timsoli" kabi izohlar orqali ramzlarning ma'nosi bolaga tushunarli qilib yetkaziladi.

2.2. *Aqliy hujum metodi.* O'qituvchi savol beradi:

- Nega har bir mamlakatning o'z bayrog'i bor deb o'ylaysiz?
- Bizning bayrog'imizdagi oy va yulduz nimani anglatadi?

Bolalar javob berish orqali mustaqil fikrlashni o'rganadilar va mavzuga qiziqish ortadi.

2.3. *Rol o'ynash (dramatizatsiya) metodi.* "O'zbekiston madhiyasi kuylanganida siz qanday holatda bo'lasiz?" degan topshiriq berilib, bolalar o'z his-tuyg'ularini harakat orqali ifoda etadi. Bu ularning ramzga nisbatan hissiy munosabatini kuchaytiradi.

Masalan, "Men askarman, bayrog'imizni himoya qilaman!" degan rolda chiqish orqali o'quvchi Vatanga sadoqat tuyg'usini ich-ichidan his qiladi.

2.4. *Integratsion yondashuv.* Davlat ramzlarini faqat "O'qish" yoki "Tarbiya" darslarida emas, balki boshqa fanlar bilan bog'lash ham samarali usul hisoblanadi.

"Tasviriy san'at" darsida – o'quvchilar bayroqni chizishadi.

"Musika" darsida – madhiyani kuylashni o'rganadilar.

"O'qish" darsida – Vatan haqida she'r va hikoyalar o'qiladi.

Bu usul orqali ramzlar o'quvchining ongida mustahkam joy oladi.

3. *Amaliy mashg'ulotlardan namunalar.*

Misol 1. "Bayrog'imiz faxrimiz" nomli sinfdan tashqari tadbirda har bir o'quvchi bayroq haqida she'r aytadi, rasm chizadi, viktorina savollariga javob beradi.

Misol 2. "Gerbda yashiringan tarix" mavzusida kichik guruhlar gerb elementlari haqida ma'lumot to'playdi va taqdimot qiladi.

Misol 3. "Madhiyamiz – yurak sadosi" nomli darsda o'quvchilar madhiyani tinglab, uning so'zlaridan o'zlariga yoqqan satrni yozib, nima uchun yoqqanini izohlaydi.

Bunday mashg'ulotlar orqali bola o'rganilgan ramzni faqat yodlab emas, anglab o'z hayotiga tatbiq etadi.

4. *Psixologik-pedagogik yondashuv.* Boshlang'ich sinf o'quvchilari 7–10 yosh oraliq'ida bo'lib, bu davrda ularda hissiy idrok kuchli, ammo mantiqiy tafakkur hali to'liq shakllanmagan bo'ladi. Shu bois o'qituvchi ramzlarni o'rgatishda qiziqarli hikoyalar, obrazli misollar, musiqiy va vizual ta'sir vositalaridan foydalanishi maqsadga muvofiq. Masalan, o'qituvchi "Bayrog'imiz shamolda hilpirab turib, go'yo bizga Vatanga sadoqatni eslatayotgandek" deb obrazli tushuntirish orqali bolada hissiy taassurot uyg'otadi.

Xulosa qilib aytganda, davlat ramzlarini o'rgatish – bu nafaqat dars jarayonining bir qismi, balki shaxs tarbiyasining asosi. Boshlang'ich sinf o'quvchisi o'zining bayrog'i, gerbi va madhiyasini tanib, ularni hurmat qilishni o'rganar ekan, u aslida Vatanga sadoqat, mustaqillik va tinchlik qadriyatlarini qalbiga singdiradi. O'qituvchi bu jarayonda o'quvchilarga faqat ma'lumot emas, his-tuyg'u, faxr va iftixorni ham beradi. Natijada yosh avlod o'z ramzlariga sadoqatli, milliy qadriyatlariga hurmatli, g'ururli fuqarolar bo'lib voyaga yetadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasining "Davlat ramzlari to'g'risida"gi qonuni. — Toshkent, 1992.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Milliy g'urur va vatanparvarlik tarbiyasini kuchaytirish to'g'risida"gi qarori. — Toshkent, 2020.
3. Karimova N. O'quvchilarda milliy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik asoslari. — Toshkent: Fan, 2019.
4. Jo'rayeva M. Boshlang'ich ta'limda tarbiyaviy ishlar tizimi. — Namangan: NDPI nashriyoti, 2022.
5. Yo'ldoshev Sh, Xolmatova M. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. — Toshkent: TDPU, 2021.